

Varhaiskasvatus Norjassa

Norjan varhaiskasvatusperinne perustuu siihen, että huolenpito, leikki, kasvatus ja oppiminen ymmärretään kokonaisuutena. Luonnossa liikkuminen ja luonnon antien hyödyntäminen on tärkeä osa tätä varhaiskasvatusperinnettä. Puitesuunnitelman mukaan luontoa tulee kunnioittaa ja lasten on opittava pitämään huolta itsestään, toisistaan ja luonnosta. Toinen varhaiskasvatukseen sisältyvä arvo on lasten osallistuminen. Heillä tulee olla mahdollisuus osallistua jatkuvasti päiväkodin toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Kaikkien lasten on voitava kokea, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa siihen, mitä päiväkodissa tehdään. Varhaiskasvatuksesta säädetään varhaiskasvatuslaissa (barnehageloven) ja sitä täydentävissä asetuksissa, mukaan lukien puitesuunnitelma.

Numero- ja faktatietoa

47 prosenttia päiväkodeista on kunnallisia ja 53 prosenttia yksityisiä. Jakauma on pysynyt samana viimeiset neljä vuotta. Kunnalliset päiväkodit ovat keskimäärin jonkin verran isompia, joten 50 prosenttia päiväkotilapsista on kunnallisen varhaiskasvatuksen piirissä.

Henkilöstömitoitus

Henkilöstömitoitus: 1 aikuinen 3:a alle kolmevuotiasta lasta kohden ja 1 aikuinen 6:ta yli kolmevuotiasta kohden.

Varhaiskasvattajamitoitus: 1 varhaiskasvattaja 7:ää alle kolmevuotiasta lasta kohden ja 1 varhaiskasvattaja 14:ää yli kolmevuotiasta kohden.

Lapsi lasketaan kolmevuotiaaksi 1.8. sinä vuonna, jolloin hän täyttää kolme.

Varhaiskasvatuslain nojalla meillä on henkilöstömitoitus ja varhaiskasvattajamitoitus, jotka määrittyvät lasten iän ja lukumäärän, ei aukioloajan mukaan.

Norjassa useimmat lapset viettävät päiväkodissa 41 tuntia tai enemmän. Nuorimmilla lapsilla tunteja on enemmän kuin vanhimmilla.

Norjan päiväkodeissa on 64 500 työntekijää, joista keskimäärin 45 prosentilla on varhaiskasvatuksen opettajan (barnehagelærer) koulutus tai vastaava ja 23 prosentilla lastenohjaajan (barne- og ungdomsarbeider, fagarbeider) koulutus. Lastenohjaajien osuus on suurempi kunnallisissa kuin yksityisissä päiväkodeissa.

Henkilöstömitoitus on keskimäärin 5,7 lasta aikuista kohden (yksityisissä 5,8 – kunnallisissa 5,6). Maaseudulla mitoitus on kaupunkeja parempi. Laki edellyttää kuutta lasta aikuista kohden. Miesten osuus työntekijöistä on 10 prosenttia. Monet päiväkodit perivät asiakasmaksun lisäksi ateriamaksun, joka on keskimäärin 340 Norjan kruunua kuukaudessa lasta kohden.

Lakisääteisistä vaatimuksista vapautettujen päiväkotien määrä:

- 20 päiväkodilla on vapautus henkilömitoituksesta
- 137 päiväkodilla on vapautus varhaiskasvattajamitoituksesta

Vuonna 2022 päiväkodeissa oli 268 730 lasta:

- Heistä 9 759 sai varhaiskasvatuksen erityisopetusta.
- 53 651 lapsen äidinkieli oli muu kuin norja.

Varhaiskasvatuksessa olevat lapset vuonna 2022:

- 81 prosenttia 1-vuotiaista on varhaiskasvatuksen piirissä.
- 98 prosenttia 5-vuotiaista on varhaiskasvatuksen piirissä.

Lähde: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/analyser/fakta-om-barnehager-2022/>

Otteita varhaiskasvatuksen puitesuunnitelmasta

Varhaiskasvatuksen arvoperusta

Varhaiskasvatuksen arvoperustaa tulee välittää ja noudattaa ja sen tulee näkyä kaikessa varhaiskasvatustyössä. Lapsuudella on itseisarvo, ja varhaiskasvatuksessa tulee noudattaa kokonaisvaltaista näkemystä lapsen kehityksestä. Varhaiskasvatuksen tulee yhteiskunnallisen toimeksiantonsa nojalla yhteistyössä ja yhteisymmärryksessä kodin kanssa huolehtia lasten huolenpidon ja leikin tarpeesta ja edistää oppimista ja kasvatus perustana monipuoliselle kehitykselle. Leikki, huolenpito, oppiminen ja kasvatus on nähtävä kokonaisuutena. Lapsille on tarjottava luontokokemuksia ja heidän on tutustuttava luonnon monimuotoisuuteen, ja varhaiskasvatuksen on edistettävä lapsen luontosuhdetta.

Vastuu ja tehtävät

Päiväkodin omistajan ja kaikkien työntekijöiden on yhdessä edistettävä puitesuunnitelman tavoitteiden ja vaatimusten täyttämistä omien kokemustensa ja osaamisensa lähtökohdista. Päiväkoti on oppiva organisaatio, jonka koko henkilöstön on pohdittava ammatillisia ja eettisiä ongelmia, päivitettävä osaamistaan ja toimittava selkeänä roolimallina. Heidän on huolehdittava kunkin lapsiryhmän keskinäisistä suhteista, lasten ja henkilöstön välisistä suhteista sekä henkilöstön ja vanhempien välisistä suhteista.

Varhaiskasvatuksen tavoitteet ja sisältö

Varhaiskasvatuksen sisällön on oltava kattava, monipuolinen ja yksittäiselle lapselle ja lapsiryhmälle sopiva. Varhaiskasvatuksen tulee tarjota lapsille mahdollisuus leikkiin ja luovuuden ilmaisuun, ihmettelyyn ja tutkimiseen. Huolenpito, kasvatus, leikki, oppiminen, vuorovaikutustaidot sekä kommunikointi ja kieli on nähtävä kokonaisvaltaisesti, ja niiden on yhdessä edistettävä lasten monipuolista kehitystä.

Saamelaiset päiväkodit

Saamelaisalueen päiväkotien tulee edistää lasten saamelaiskielten osaamista, vahvistaa lasten saamelaista identiteettiä ja välittää saamelaisia arvoja sekä saamelaista kulttuuria ja perinnetietoa. Saamelaisissa päiväkodeissa pääkielenä on saame. Päiväkodin omistajan tulee ilmaista säännöissä, että päiväkodin tavoitteena on vahvistaa päiväkotiympäristössä lasten identiteettiä saamen kielellä ja kulttuurilla. Varhaiskasvatustarjonnan tulee olla elimellinen osa saamelaista yhteiskuntaa. Edellytyksenä on, että henkilöstö osaa saamea ja tuntee saamelaista kulttuuria.

Varhaiskasvatustoiminta

Varhaiskasvatuksen tulee olla suunniteltua ja arvioitua kasvatustoimintaa. Lapsilla ja vanhemmilla on oikeus osallistua näihin prosesseihin. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tarjota lapsille varhaiskasvatuslain ja puitesuunnitelman mukainen räätälöity päiväkotimahdollisuus. Tästä syystä päiväkodin on oltava oppiva organisaatio, ja kasvatustyön tulee perustua varhaiskasvatuslakiin ja puitesuunnitelmaan.

Päiväkodin työtavat

Työtavoissa on otettava huomioon lasten huolenpidon ja leikin tarve, oppimisen ja kasvatuksen edistäminen ja lasten vaikutusmahdollisuudet. Henkilöstön tulee turvautua erilaisiin työskentelytapoihin, jotka tulee mukauttaa yksittäiselle lapselle, lapsiryhmälle ja paikallisiin oloihin sopiviksi. Erilaisilla työtavoilla voidaan tehdä varhaiskasvatuksesta monipuolista ja sisällöllisesti kiinnostavaa. Työtavat voivat herättää innostusta, kiinnostusta ja motivaatiota ja tarjota mahdollisuuden uusiin päiväkotikokemuksiin ja -elämyksiin.

Lähde: <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>